

HIC RHODUS...

Könnyekig meghatva sajnálom e pillanatban Erdély magyarjainak – szóval és tollal – vezető egyéniségeit. Három évig gyakorlatoztak, három évig próbálgatták, hogyan is fogják csinálni, ha egyszer komolyra fordul a dolog... Azt hinné az ember, félrevágott sapkával üdvözlük az elkövetkezett pillanatot, mint a vérbeli katona teszi, ha megjön a mozgósítási rendelet.

Szó se róla!

Erdély vezető magyarjait, mint vén rouét az alkalom, zavarba hozta a váratlan politikai fordulat. Zavarukban ostobaságokat beszélnek és ostobaságokat... nem, nem igaz, még azt sem teszik, csak állnak ostobán, tehetetlenül.

Ha legalább bátorságuk volna!

Bátorságuk, hogy odaálljanak híveik elé (akik előtt már annyiszor álltak, szónokoltak, pohárköszöntöztek), és tegyenek előttük töredelmes vallomást, így, vagy ilyenformán:

„Magyarok, az idő sürget, nincs egy óránk sem köntörfalazásra. Bevalljuk őszintén, egyszerű szavakkal: gyengék vagyunk mi ilyen feladatra. Sürget az idő, magyarok, ne töltsétek az időt haraggal. Igaz, megtévesztettünk Titeket, hirdettük, hogy látjuk a célt és ismerjük az utat és hívtunk, hogy kövessenek. Hazudtunk, magyarok, nem láttunk mi semmit. Egy-két kortesszólam régenmúlt időkből, az volt tarsolyunkban, egyéb semmink sem volt. Kergesetek minket poklok fenekére, kijátszott magyarok!”

Ha bátran ezt mondanák, még bocsátandó volna a bűn, amit elkövettek. Egy-két megrögzött kivételével, maguk sem tudták mit cselekszenek. Itt maradtak szegények, a magyar politikai és közigazgatási élet tengerének szomorú kételtűi, itt maradtak a kiszikkadt parton és – emlékezvén a nagyok nótájáról – unalmukban kuruttyolni kezdtek.

Nehéz rekonstruálni az utat, amelyen a magyarság vezetői feltolakodtak. Egy ájult nemzet tehetetlensége, a maguk rutinos mozgékonyasága és az impérium exponenseinek teljes tájékozatlansága voltak segítők. Múltbeli szereplésük mindenre kvalifikált, csak vezető szerepre nem. De lassan, óvatosan, bízva a nemzeti lélek csodálatos feledő képességében, előlopakodtak, és az ocsúdó magyarság – szemeit felnyitván – már őket találta betegágya körül. A pulzusát fogdosták, étrendi tanácsokat adtak... a látszat megtévesztő volt – nemcsak a nagybeteg, nemcsak a hűvös távolban álló román vezetők, hanem maguk e sarlatánok is elhitték, hogy ők orvosok. Karrierjük e pillanattól iparlovagszerű.

A magyarság minden megmozdulásánál őket látod elől. Írnak, szavalnak, küldöttségbe járnak, iratnak magukról és írnak egymásról. Komolykodva, komolyan veszik egymás jelentéktelenségét, s hol áradozva dicsérik, hol rágalmakkal halmozzák el egymást.

Blöffjeiknek már-már sikerül, hogy a nemzet jelentéktelenségben marasztalódjék. A játék során a magyarság már-már üres szó csupán, komoly léterő: csak az ő személyük.

Közben a nemzet ereje megtér, mégsem tud lábra kapni. Betegsége alatt ezer öltéssel varrták testéhez magukat a kételtűek. Mozdulnia nélkülük lehetetlen. Csak oda mehet, ahova ezek akarják, s csak akkor, mikor ezek jónak látják. Innen a félszeg helyzet, melyben az erdélyi magyarság személytelenül nézelődik. Nem tudja, nem látja tisztán, mi van vele, csak azt érzi, hogy handicapolva van. Halott súlyt visz magán, melyet, ha le nem ráz, alatta összeroskad.

Hic Rhodus!

Isteni a gondviselése a magyar nemzetnek. Ő hozta ezt a pillanatot. Mert valaminek történnie kell. Vagy a „vezetők” lelik meg lelkiismeretüket, és leoldozzák magukat az élni akaró nemzettestből, vagy a nemzet ébred öntudatra, és kergeti pokolba őket.

Minden jel e drasztikusabb formájú kibontakozást sejteti. A vezetők által kibontott zászlók vajmi gyér tömegek felett lengedeznek. A kínos tehetetlenséggel összeácsolt programok – a snájdig kikiáltók dacára is csak karzati közönséget vonzanak. A másfél millió magyart ezek az urak nem tudják megmozdítani.

Hitem szerint: már nem is remélik, hogy megmozdíthatják. Már csak gyávaságból hangoskodnak az élen, hogy minél később derüljön ki szégyenük. Vagy megvan a titkos reménységük, hogy a magyarság – amúgy sem vehet részt a választásokon?! Hogy a kormánynak sem akarata, sem ideje nincs a becsületes választói jegyzékek elkészítésére? És ők egy újabb választásig tovább játszhatnak szövetségesdit, meg pártocskát?! Netán alakítanak még egy pár Sójaj-Egyletet...? Bízunk a véletlenben, amely már olyan sokszor hosszabbította meg az életüket?

Csak a magyarságon áll, hogy ez még a véletlennek se sikerülhessen. Egyetlen erőteljes gesztussal (mit tudom én! egy monstre küldöttséggel...) kikövetelheti a választásokon részvétel lehetőségét. És mit tudom én hol (meetingeken és sajtóban!...) órák alatt megvitathatja parlamenti akciójának módszerét és a titkos szavazás értelmének becsületes felfogásával, tiszta szándékkal jelenik meg az urnák előtt.

(Hic Rhodus... Programot, Uram! Ne csak kritizálni tessék, pozitív munkával tessék előállani!)

Nem rossz szülte. A politika bukottjai – tolvajt kiáltanak. Háromévi handabandával elriasztottak, háromévi ígéretéssel elaltattak minden jobb lelkiismeretet, és most – a meredek szélén, hová ők vezettek – ők merészelnek számon kérni, pozitív munka programját követelni. Csak rámutatni kívántunk e perfid gesztusra, egyébként nincs miért félni tőle, sem kitérni előle.

A programunk adva van menteni, ami még menthető!

Választási sikerre a magyarok csak azokban a kerületekben számíthatnak, ahol lélekszámtöbbségük legázoló. Ezekben minden művi keretbe foglalás nélkül is győzni fognak. A program? A jelölt? Istenem, a magyarok tudni fogják, e háborgó tengeren melyik társukra bízzák életüknek kevés megmaradt javát.

Akiknek programja – a színbecsület!

S aki e program mellett nem hazug szavakkal, hanem igaz étellel tett vallomást.

Kalauz, I. évf. 5. sz., 1922. jan. 29